

Тереценка Анастасія Юрійвна,
курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
завідувач кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук **Кононенко Н. О.**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАЬ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСГУМАЦІЇ

На сьогодні, в умовах воєнного стану, виникають теоретичні та практичні питання проведення огляду трупа пов'язаного з ексгумацією. З метою належного документування фактів захоронення громадян, загиблих внаслідок воєнних дій, а також встановлення їх осіб та причин настання смерті, враховуючи особливу небезпечність таких місць, виникла необхідність у розробці науково-практичних рекомендацій з використання спеціальних знань.

Так, огляд трупа пов'язаний з ексгумацією є слідчою (розшуковою) дією, що полягає у виїманні трупа з відомого місця поховання в землі чи в іншому місці з метою його судово-медичного дослідження, а також у тих випадках, коли первинне судово-медичне дослідження цього трупа було проведене неповно або виникли нові серйозні обставини для перевірки обставин кримінального правопорушення шляхом дослідження раніше похованого трупа. Щодо процесуального порядку, то слід зазначити, що ексгумація трупа здійснюється за постановою прокурора, саме ж виконання постанови покладається на службових осіб органів місцевого самоврядування. Після проведення ексгумації і необхідних досліджень поховання здійснюється в тому самому місці з приведенням могили в попередній стан. Під час ексгумації судово-медичним експертом можуть бути вилучені зразки тканини і органів або частини трупа, необхідні для проведення експертних досліджень. Він є важливим учасником цієї дії, оскільки саме судово-медичний експерт має спеціальні знання, які необхідні для огляду трупа, вилучення зразків тканини й органів або частини трупа, проведення експертизи тощо [1]. Проте, в умовах сьогодення, виявлені у місцях захоронень та масових захоронень, тіла (останки) громадян та військових, направляються до судово-медичних експертних установ.

Правова регламентація цих дій міститься у п. 1.6 Інструкції про проведення судово-медичної експертизи, затвердженій Наказом МОЗ від 17.01.1995 № 6, де визначено, що «фахівці судово-медичні експерти можуть залучатися у встановленому законом порядку до участі в початкових та інших слідчих діях: огляду трупів на місці події (знайдення), ексгумації, вилучення зразків та інших» [2]. Під час ексгумації трупа з поховання можуть бути вилучені речі, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення [3, с. 16]. Про виїмання трупа з місця поховання складається протокол із

дотриманням вимог статті 104 КПК України, у якому зазначається все, що було виявлено, у тій послідовності, в якій це відбувалося, і в тому вигляді, у якому спостерігалось під час проведення слідчої (розшукової) дії.

В умовах воєнної агресії Росії наша тема є дуже актуальною, адже у Київській області продовжують знаходити захоронення людей, яких вбили російські військові під час окупації частини Київщини. Тіла проходять через процедуру ексгумації, а згодом їх відправляють на судмедекспертизу [4]. Також, це стосується й інших деокупованих територій.

Нині, судово-медичні експерти мають не лише ідентифікувати кожне тіло, а й з'ясувати причину смерті, оскільки крім самого вбивства цивільних, воєнним злочином та злочином проти людяності є катування і нелюдське поводження з місцевими мешканцями.

Використання спеціальних знань при проведенні ексгумації, спрямоване на виявлення, фіксацію, дослідження та перевірку доказів, основою має бути законність та професійність дій, з дотримання визначеної законодавством процедури, а також заходів безпеки.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

2. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи : наказ від 17 січня 1995 р. № 6. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#top>.

3. Галаган В. І., Кулик М. Й., Моргун Н. С., Терещенко Ю. В. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, у кримінальному провадженні України : навч. посібник. Київ, 2018. 113 с.

4. Ексгумація на Київщині: які висновки можуть отримати судмедексперти. URL: <https://mipl.org.ua/eksgumacziya-na-kyvivshhyni-yaki-vysnovky-mozhut-otrymaty-sudmedeksperty/>.

Ткаченко Павло Ігорович,

аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, член Асоціації правників України;

Ткаченко Альбіна Олександрівна,

провідний фахівець навчально-методичного відділу Дніпровського гуманітарного університету

НЕЗАКОННА ПЕРЕРОБКА СТАРТОВИХ ПІСТОЛЕТІВ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ І КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТИ

На сьогоднішній день в Україні стрімко ведуться дискусії стосовно доступу громадян до зброї, зокрема отримання дозволу та придбання, носіння, використання зброї, яка споряджається